

**INFORMACIJA APIE NELAIMINGUS ATSITIKIMUS DARBE,
ĮVYKUSIUS PER 2020 METUS**
(2020-12-31 duomenimis)

2020 metų statistika

Lietuvos Respublikos valstybinėje darbo inspekcijoje prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – VDI) per 2020 m. buvo gauti 33 pranešimai (išankstiniais duomenimis) apie įvykius darbe, dėl kurių darbuotojai mirė (8 iš jų sąlygojo kelių eismo saugos taisyklių, kurių kontrolės ir prevencijos priemonių įgyvendinimo funkcijos nėra priskirtinos VDI kompetencijai, pažeidimai), ir 125 (15 iš jų eismo įvykiai) pranešimai apie įvykius darbe, kurių metu buvo sunkiai pakenkta darbuotojų sveikatai. Per 2019 m. buvo gauti 39 pranešimai apie įvykius darbe, dėl kurių darbuotojai mirė, ir 125 pranešimai apie įvykius darbe, dėl kurių buvo sunkiai pakenkta darbuotojų sveikatai - tai yra mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe skaičius 2020 m. lyginant su 2019 m. sumažėjo 6 atvejais (arba 15 proc.), o sunkių – nesikeitė. Mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe dažnumo koeficiento (nelaimingų atsitikimų darbe skaičiaus, tenkančio 100 000 darbuotojų), įvertis per 2020 m. buvo 2,6, o sunkių nelaimingų atsitikimų darbe – 9,6. Šio rodiklio įverčiai 2019 m. buvo atitinkamai 3,0 ir 9,7.

Pagal minėtus pranešimus šiais metais ištirti 19 mirtinų ir 101 sunkus nelaimingas atsitikimas darbe.

Mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe pasiskirstymas pagal ekonominės veiklos rūšis (toliau – EVR)

Per 2020 m. daugiausiai mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe (išankstiniais duomenimis) įvyko: transporto ir saugojimo (8 mirtini, iš jų 5 darbuotojai žuvo eismo įvykių metu, ir 22 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe, iš jų 4 sunkiai sužaloti eismo įvykių metu), statybos (6 mirtini (iš jų 1 darbuotojas žuvo eismo įvykio metu) ir 24 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe (iš kurių 3 – eismo įvykio metu)), apdirbamosios gamybos (4 mirtini ir 18 sunkių, kur 1 sunkus – eismo įvykis), žemės ūkio (3 mirtini ir 7 sunkūs (1 sunkus – eismo)), miškininkystės (2 mirtini ir 5 sunkūs), administracinės ir aptarnavimo veiklos (1 mirtinas ir 4 sunkūs), nekilnojamo turto operacijų (1 mirtinas (darbuotojas žuvo eismo įvykio metu) ir 6 sunkūs), didmeninės ir mažmeninės prekybos (3 mirtini ir 21 sunkių, kur 1 mirtinas ir 2 sunkūs – eismo įvykiai) EVR įmonėse. 3 mirtini ir 8 sunkūs (iš jų 2 – tai eismo įvykiai) nelaimingi atsitikimai darbe užregistruoti vandens tiekimo, nuotekų valymo, atliekų tvarkymo ir regeneravimo, 1 mirtinas ir 4 sunkūs - profesinės, mokslinės ir techninės veiklos EVR įmonėse. Po 1 mirtiną įvyko kitos aptarnavimo veiklos sektoriaus ir kasybos veiklos sektoriaus EVR įmonėse. Dar 2 sunkūs nelaimingi atsitikimai įvyko apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų EVR įmonėse ir 1 sunkus viešojo valdymo ir gynybos, privalomojo socialinio draudimo veikloje.

Palyginimas su 2019 m. tuo pačiu laikotarpiu

Palyginti su 2019 m., mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe skaičius šiek tiek sumažėjo visose EVR įmonėse, išskyrus miškininkystės sektorių, kur pernai neįvyko nė vieno mirtino ar sunkaus nelaimingo atsitikimo darbe, o šiemet net 2 mirtini ir 5 sunkūs, taip pat 1 mirtinu nelaimingu padidėjo vandens tiekimo, nuotekų valymo įmonėse bei nekilnojamojo turto operacijų EVR įmonėse. Mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe skaičius sumažėjo apdirbamosios gamybos (nuo 9 iki 4 atvejų), statybos (nuo 8 iki 6), transporto ir saugojimo (nuo 12 iki 8 atvejų). Didmeninės ir mažmeninės prekybos ir žemės ūkio EVR įmonėse išliko toks pats – po 3 mirtinus nelaimingus atsitikimus. Po 1 mirtiną atvejį įvyko kitos aptarnavimo veiklos sektoriaus ir kasybos veiklos sektoriaus EVR įmonėse, kur pernai per ataskaitinį periodą neįvyko nė vieno.

Sunkių nelaimingų atsitikimų darbe skaičius sumažėjo apdirbamosios gamybos EVR įmonėse (nuo 23 iki 18 atvejų), transporto ir saugojimo (nuo 25 iki 22 atvejų), statybos (nuo 26 iki 24

atveju), viešojo valdymo ir gynybos, privalomojo socialinio draudimo EVR įmonėse (nuo 4 iki 1 atvejo), bet padidėjo didmeninės ir mažmeninės prekybos (nuo 19 iki 21 atveju), vandens tiekimo, nuotekų valymo (nuo 5 iki 8 atveju), nekilnojamojo turto operacijų (nuo 1 iki 6 atveju), žemės ūkio (nuo 6 iki 7 atveju) EVR įmonėse, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų veikloje (nuo 1 iki 2). Pažymėtina, kad miškininkystės sektoriuje 2019 m. nebuvo nei vieno sunkaus nelaimingo atsitikimo, o 2020 m. – net 5.

Kur ir kodėl?

Be eismo įvykių, kurių metu 8 darbuotojai (arba 23,5 proc.) žuvo (2019 m. eismo įvykių metu žuvo 15 darbuotojų), per 2020 m. statybos darbai buvo pavojingiausi nelaimingiems atsitikimams darbe įvykti – juos atliekant įvyko 5 mirtini ir 18 sunkių nelaimingų atsitikimų darbe. Atliekant sandėliavimo, pakrovimo, iškrovimo darbus žuvo 4 darbuotojai bei 25 darbuotojai patyrė sunkias traumas.

Kaip ir 2019 m., daugiausiai mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe įvyko darbuotojams nukritus iš aukščio – žuvo 10 darbuotojų ir buvo sunkiai pakenkta 39 darbuotojų sveikatai. Pastebima, kad iš aukščio krenta ne tik darbuotojai, dirbantys statybų, bet ir transporto ir saugojimo bei žemės ūkio EVR įmonėse. Taip pat darbuotojai buvo mirtinai traumuoti užvirtus gruntui, virstant nupjautam medžiui, užtroškus vamzdyne susikaupusiomis dujomis, atliekant techninių priemonių ar mechanizmų aptarnavimo ir remonto darbus, įjungus montuojamą įrenginį: minėti veiksniai sąlygojo 16 darbuotojų žūtis.

Tiriant nelaimingų atsitikimų priežastis nustatyta, kad didesnę pusę mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe, įvykusių per 2020 m., sąlygojo darbdavio neįgyvendinti darbuotojų saugą ir sveikatą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimai. Beveik šeštadalis nelaimingų atsitikimų darbe įvyko, kai atlikdami darbus darbuotojai nesilaikė vadovų duotų nurodymų ir taip rizikavo savo sveikata ar gyvybe.

VDI inspektoriai, tirdami įvykius darbe, dėl kurių darbuotojai mirė ar kurių metu buvo sunkiai pakenkta darbuotojų sveikatai, nelaimingo atsitikimo darbe priežastimis dažniausiai įvardijo Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo (toliau – Įstatymas) šių straipsnių reikalavimų pažeidimus: 19 straipsnio („Darbuotojų saugos ir sveikatos vidinė kontrolė įmonėje“) – 22 atvejais, 25 straipsnio („Darbdavio pareigos sudarant saugias ir sveikatai nekenksmingas darbo sąlygas“) – 8 atvejais, 14 ir 15 straipsnių „Darbo vietų ir jų įrengimo bendrieji reikalavimai“ ir „Darbo vietų įrengimas statybvietėse, naudingųjų iškasenų gavybos įmonėse, žvejybos laivuose, darbo priemonėse“) – 14 atvejais. 25 mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų darbe (arba beveik 16 proc. skaičiuojant nuo ištirtų nelaimingų atsitikimų darbe) įvyko dėl darbuotojų didelio neatsargumo arba, kai darbuotojai nesilaikė nustatytų saugos ir sveikatos reikalavimų (pažeisti Įstatymo 33 straipsnyje „Darbuotojo pareigos“ įtvirtinti reikalavimai). Dalis mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų tyrimų yra dar nebaigti.

2020 m. įvykių darbe metu žuvo 2 neblaivūs darbuotojai ir buvo sunkiai pakenkta 6 neblaivių darbuotojų sveikatai. Per 2019 m. įvyko 4 mirtini ir 9 sunkūs nelaimingi atsitikimai darbe, kurių metu nukentėjo neblaivūs darbuotojai.

Aptariamuoju laikotarpiu sunkių ar mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe jauniems darbuotojams (iki 18 metų amžiaus) neįvyko.

Darbuotojų saugos ir sveikatos skyrius